

Таким чином, побутування та поширення консервативного підходу несе у собі окремі деструктивні ефекти й наслідки як особистісного, так і суспільного характеру. Зокрема, він фіксує особу-послідовника в середовищі самообмеження та самоцензури, деактуалізованих способів саморепрезентації, тенденцій та практик; застарілих естетичних канонів, тим самим демонструючи її незалученість, невміння чи навіть небажання бути залученою в актуальну дійсність. Демонструє ворожу позицію щодо естетичного і модного (а разом з тим, по суті, і загальнокультурного) прогресу. В умовах мінливого сьогодення це цілком може негативно впливати на особисті й професійні успіхи особи та потенційно зруйнувати її в минулому стабільний, безпечний та зрозумілий спосіб життя.

У підсумку можна зазначити, що радикалізація суперечностей між послідовниками обох підходів як онлайн, так і у фізичному світі потенційно здатна формувати усе нові конфлікти у суспільстві, загострювати світоглядні розбіжності та руйнувати конструктивний діалог між поколіннями. Масова доступність соціальних мереж та відносна анонімність здатні ще більше загострювати наявні розбіжності, провокувати до нетерпимості й насильства.

Н. Цигановська, Даріуш В. Скальські

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ДОПІНГУ

N. Tsyhanovska, Dariusz V. Skalski

SOCIAL AND LEGAL ASPECTS OF THE DOPING PROBLEM

Використання допінгу в спорті досить поширене. Його використовують як професійні спортсмени, так і любителі: перші — для підтримки гарної форми на престижних змаганнях або встановлення рекордів, недосяжних без прийому заборонених речовин; другі — для того, щоб «піднятися на вершину», досягаючи якомога кращих результатів. У багатьох із них, особливо аматорів, вживання допінгу викривають, що може призвести до дискваліфікації зі змагань, а інколи навіть до довічної заборони брати участь у подібних змаганнях. Не весь допінг незаконний, є і дозволені речовини. Незаконний допінг стає все популярнішим явищем серед плавців. Багато професійних плавців використовують допінг для покращення результатів на довгих та коротких дистанціях на національних, європейських і світових чемпіонатах. Під час підготовки до чемпіонату таких гравців найчастіше викривають і дискваліфікують. Ефективний допінг — це явище, у результаті якого фізична та розумова працездатність людини штучно підвищується з метою досягнення кращих спортивних результатів. Такі методи вважали шкідливими, несправедливими, вони були офіційно заборонені. Зловживання або неправильне використання допінгу може призвести до шкоди здоров'ю, інвалідності та може сприяти розвитку багатьох захворювань, які навіть призводять до смерті спортсмена. Наслідки вживання допінгу часто стають помітними лише через роки або після завершення кар'єри спортсмена, тому багато тих, хто вживає допінг, не виявляють проблем або виявляють їх через деякий час. Використання недозволених методів допінгу в професійному й аматорському спорті карається періодичною або довічною дискваліфікацією, вилученням завойованих кубків і медалей, а також заборобою брати участь у будь-яких спортивних змаганнях на певний термін або довічно.

Документи, які регулюють боротьбу з допінгом у спорті: Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24.12.1993 р. № 3808-XII, Закон України «Про антидопінгову діяльність у спорті» від 26.01.2022 р. № 2011-IX, Антидопінгова конвенція Ради Європи (ETS № 135) від 16.11.1989 р., яку ратифіковано Законом № 2295-III (2295-14) від 15.03.2001 р., Додатковий протокол до Антидопінгової Конвенції Ради Європи від 12.09.2002 р., який ратифіковано Законом № 1963-IV (1963-15) від 01.07.2004 р., Міжнародна конвенція ЮНЕСКО про боротьбу з допінгом у спорті від 18.11.2005 р., яку ратифіковано Законом № 68-V (68-16) від 03.08.2006 р.

Мета дослідження — представлення та опис проблеми використання допінгу в спорті, зокрема у плаванні, аналіз висловлених в опитуванні думок щодо допінгу, наслідків та покарання за його вживання.

Для опитування використано анкету, яка містила 35 питань. Дослідження проводилось онлайн, одноразово й анонімно в період квітень-травень 2022 року.

Результати дослідження. Плавці, як і інші спортсмени, використовують різноманітні допінги для покращення результатів у змаганнях. Є чимало випадків вживання заборонених речовин на найпрестижніших змаганнях, включно з Олімпійськими іграми. Допінги, що використовуються в плаванні, змінювалися із розвитком медицини та фармакологічної промисловості. Поступальний розвиток знань про будову і функціонування організму людини дозволяє приносити відповідні корективи та здійснювати нові заходи для підвищення працездатності. Деякі допінги залишаються дуже складними для виявлення, найчастіше симптоми виникають лише після завершення кар'єри. Більшість речовин, які вживають плавці, є у списку заборонених WADA, а технологія антидопінгового контролю, що постійно розвивається, дозволяє дискваліфікувати учасників, які вживають ці речовини.

На запитання, чи знають опитувані, що таке допінг, майже кожен респондент відповів ствердно (97,2%). Це свідчить, наскільки поширений допінг і як легко знайти інформацію про допінгові речовини. Зважаючи на те, що більшість респондентів — молоді люди, їх обізнаність у цій темі викликає надію. Більшість респондентів (71,1%) вважають, що допінг шкідливий для здоров'я, але велика група людей (22,9%) не має таких знань. Значна меншість (6%) стверджує, що допінг нешкідливий для здоров'я людини. Відповідаючи на питання про залежність від допінгу, переважна більшість респондентів вважають, що ці речовини мають властивості звикання (73,9% — «Так», «Однозначно так»). На жаль, 17,9% опитаних не знають, чи викликає допінг залежність, 8,2% респондентів вважають, що ці речовини не викликають залежності. Кількість людей, які виступають проти використання допінгу, — різна, залежно від того, професійний це спорт, аматорський чи рекреаційний. Найбільше емоцій викликає професійний спорт, адже аж 74,3% респондентів вважають, що допінг потрібно заборонити, але лише 34,9% вважають те саме щодо рекреаційного спорту. Водночас стільки ж людей (34,9%) не вбачають проблеми в означених речовин у цьому виді спорту. В аматорському спорті, як і в професійному, переважна більшість респондентів (67,9%) підтримують заборону використання допінгу. Результат обнадійливий: 92,7% людей ніколи не вживали допінгу. Подібні значення (97,2%) щодо того, хто не був спійманий на допінгу. Викликає занепокоєння різниця між кількістю тих, хто вживає допінг (7,3%), і тих, у кого виявили допінг (2,8%). Отже, є певна група людей, які вживають допінг,

котрих ніхто не викрив. Більше половини респондентів вважають, що допінги покращують результати плавання. 19,3% відзначили відповідь «Однозначно так», це означає, що вони знають про вплив допінгу на організм плавця. Майже 40% людей не знають, як допінг впливає на плавання. Кожен допінг-скандал набуває значного розголосу, тому не дивно, що 78% респондентів відповіли на це питання ствердно. Водночас велика підтримка покарання споживачів допінгу — 86,7% респондентів. Однак 13,3% не вбачають необхідності карати в таких ситуаціях. Найпопулярнішим джерелом інформації про допінг є Інтернет (79,8%), ймовірно, завдяки доступності та значній кількості інформації. Деякі (30,3%) отримують знання від тренерів чи вчителів, окрім Інтернету. Трохи менший відсоток людей отримує інформацію від друзів (28%). Література однозначно найменш популярна (9,2%).

Згідно з дослідженнями, більшість людей займаються спортом регулярно. Зважаючи на те, що основну групу респондентів становлять молоді люди 15–17 років, це викликає надію. Знання про допінгові речовини поширені як серед молоді, так і серед людей старшого віку. Майже всі респонденти підтвердили свої знання про допінг. Вони не тільки обізнані в типах допінгу, але також знають, як вони діють і які наслідки їх використання. Респонденти усвідомлюють, що вони шкідливі для здоров'я і можуть викликати звикання. Дуже цікавими є різні думки щодо вживання допінгу, залежно від того йдеться про професійний, аматорський чи рекреаційний спорт. Існує суспільна згода на використання допінгу в рекреаційних видах спорту, але це абсолютно неприйнятно в професійному й аматорському спорті. Більшість респондентів ніколи не вживали допінгових речовин і тому ніколи не були викриті. Лише невеликий відсоток респондентів зізналися в цьому. Переважна більшість не зважилася б приймати допінг, щоб покращити свою результативність. Незважаючи на те, що респонденти не знають антидопінгових інституцій і не цікавляться кількістю антидопінгових перевірок у спорті, особливо в плаванні, вони підтримують покарання у вигляді дискваліфікації зі змагань за використання допінгу. Аналізуючи питання про плавання, слід відзначити, що невелика кількість респондентів займається плаванням, особливо професійним. Коли йдеться про вплив допінгу на плавання, багато людей знають, що його використання покращить результати. Опитування свідчить, що є кілька джерел інформації про допінг. Багато людей користується Інтернетом, а також досвідом тренерів і друзів. Представлений аналіз узгоджується з припущеннями авторів щодо знань про тему допінгу в спорті, зокрема плаванні.

К. Попова-Коряк

ВПЛИВ РЕЛІГІЇ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ФЕНОМЕНУ НА СУЧАСНЕ ПРАВО

К. Popova-Koriak

THE INFLUENCE OF RELIGION AS A SOCIO-CULTURAL PHENOMENON ON MODERN LAW

Релігія завжди відігравала вагомую роль у формуванні правової культури народів, національних правових систем та розвитку міждержавних відносин.

У нинішні нестабільні часи, на тлі міждержавних і конфесійних конфліктів, що спалахують та призводять до утисків і порушення прав людини, вивчення